

Footprints

NIEUWSBRIEF van de

WERKGROEP TRIBALE KUNST EN CULTUUR

2014 NUMMER 4

26 APRIL

< www.tribalekunstencultuur.org >

in deze Footprints :

- **18 mei 2014 – Huisbezoek** in de regio Alkmaar, met voordracht en lichtbeelden over bronzen en koperen armbanden / ‘primitief geld’. Er zijn nog een paar plaatsen vrij.
- **1 juni 2014** – opening van benefiet-tentoonstelling **Afrika-Mali-Timbouctou** in Oosterhout – lezing over **Afrika-Mali-Timbouctou** door Marchinus Hofkamp
- **De Agenda-Extern** wordt op de website continu bijgewerkt, en **vind je ook hieronder**.
- **Websels**
- het “niet-herkend-object” van febr. lijkt inderdaad uit India afkomstig te zijn. Een **nieuw “niet-herkend-object” staat inmiddels op de website**. : Reagээр, Laat graag van je horen !
- We hebben genóten van de verzamelbeurs in Dordrecht – Roeland doet verslag.

Beste mensen,

- **18 mei 2014** is het eerstvolgende **Huisbezoek** dat zal plaatsvinden **in de buurt van Alkmaar**. Het betreft een zeer grote collectie van vooral **armbanden uit Afrika**, gemaakt van brons of koper. De fascinatie van deze verzamelaar voor armbanden verwoordt hij in meerdere regels onder de Agenda Extern in Footprints. Er zijn nog een paar plaatsen vrij.
Aanmelden < gienusart@gmail.com >.
- **1 juni 2014** – wordt de benefiet-tentoonstelling **Afrika-Mali-Timbouctou** geopend met een **lezing door Marchinus Hofkamp**. Zoals de naam al aangeeft, zal het onderwerp Afrika-breed zijn en zich gaan toespitsen op Mali, en dan het noorden, ondanks dat daar nu erg veel problemen zijn.
- **De Agenda-Intern** en de **Agenda-Extern** worden op de website continu bijgewerkt.
De weergave van dit moment **vind je hieronder**.
- Gelukkig heeft André Smit weer voor enkele nieuwe ‘**Websels**’ gezorgd.
- Het “niet-herkend-object” van febr. lijkt inderdaad uit **India** afkomstig te zijn. We ontberen nog details, maar we zijn blij met de **aanvulling** van Wim Kamphuis (zie onder én website).
- Meerderen van jullie zullen ook een “niet-herkend-object” onder je hoede hebben. Wij allen zijn daar benieuwd naar ! – Stuur daar dus graag een foto van in, en wie weet komen we er samen wel uit.
- Omdat we ook nu graag weer een **nieuw “niet-herkend-object”** willen tonen, heb ik er zelf een uitgezocht, een stafje dat ik al jaren heb, maar dat nog steeds wat ‘verweesd’ in de collectie staat omdat ik zijn ‘thuisland’ nooit heb kunnen vinden – zie onder.
Wie helpt ? **graag reacties** naar < gienusart@gmail.com >.
- Terugblik : De Tribale verzamelaars **Ruilbeurs** 6 april was werkelijk een Feestje ! Roeland Hoekstra doet onderaan deze Footprints hier **verslag** van. En op de ‘Leden-pagina’s’ van de website kunnen jullie veel **foto’s** vinden – van opbouw van de beurs tot en met volle activiteit.

Met vriendelijke groeten, Marchinus Hofkamp

Agenda Intern :

- **18 mei'14** - is het eerstvolgende **Huisbezoek gepland in de buurt van Alkmaar**. Het betreft een zeer grote collectie van vooral armbanden uit Afrika, gemaakt van brons of koper. De fascinatie van deze verzamelaar voor armbanden verwoordt hij in meerdere regels onder de Agenda Extern in [Footprints](#) (nieuwsbrief). Er zijn nog een paar plaatsen vrij – Aanmelden via < gjenusart@gmail.com >.
- **1 juni'14** - Opening van de **expositie Afrika-Mali-Timbouctou** in de Mariakerk te Oosterhout, met een **lezing door Marchinus Hofkamp om 15 uur**, en live **Malinese muziek** op de 'kora' en 'percussie' door Draman Diarra.
- **vanaf 1 juni'14** wordt een expositie over **Afrika-Mali-Timbouctou** gehouden. Onze Werkgroep verleent zijn medewerking aan deze **benefiet-tentoonstelling**, ten behoeve van een kleuterschool in Timbouctou. Wat getoond zal worden is allerlei **Afrikaanse kunst, etnografica en originele foto's van o.a. Eddy Posthuma de Boer**.
Locatie: in de Mariakerk, Wilhelminalaan 63 te 4905 AT **Oosterhout**.
Openingstijden: werkdagen van 9.30 - 12.30 uur,
weekenddagen alléén 7, 15, 21, en 29 juni & 13 en 27 juli geopend van 14 - 16.00 uur
Samenwerkende organisaties: [Matimba](#), [Thomas Oosterhout](#) & [Tribale Kunst en Cultuur](#)

Agenda Extern :

Museale exposities

- tm 27 april'14 - [Museum Rautenstrauch-Joestmuseum, Keulen](#) - Made in Oceania - 'Tapa - Kunst und Lebenswelten'. Over boomschors kleding in Oceanië.
- tm 27 april'14 - [Cambridge University - Art, Science and Exploration](#) - een selectie artefacten uit de 8 musea van de Universiteit van Cambridge - interessante website.
- tm 18 mei'14 - [Jubelparkmuseum, Brussel](#) - Ramayana, Indiase miniatuurkunst uit het National Museum New Delhi
- tm 18 mei'14 - [Musée du Quai Branly, Parijs](#) - Bois sacré, Initiation dans les forêts guinéennes.
- tm 23 mei'14 - 'De Magie van het Masker', [Antwerpen](#) - toont maskers uit verschillende tribale gebieden - verschillende privé verzamelingen - [Faculteit voor Vergelijkende Godsdienstwetenschappen](#), open van ma tm vr 10-16 hr, en in het weekend van 10&11 mei. Gratis toegang - adres : Bist 164, 2610 Antwerpen
- tm 1 juli'14 - [Tropenmuseum, Amsterdam](#) - Zwart & Wit , Hoe gaan we 150 jaar na de afschaffing van de slavernij in Nederland met elkaar om?
- tm 6 juli'14 - [Musée Dapper, Parijs](#) - 'Initiaties bij de volkeren in het Congo-bekken'.
- tm 20 juli'14 - [Musée du Quai Branly, Parijs](#) - 133 objecten van de Prairie Indianen, N-Am.
- tm 24 aug'14 - [Afrika Museum, Berg en Dal](#) - Vrouwen van het water, foto-expositie over zoetwaterbeheer door vrouwen in Ganvié, een dorp aan de oceaankust in Benin.
- tm 7 sept'14 - [Volkenkundig Museum, Leiden](#) – foto's Inheemse volkeren - **Jimmy Nelson**
- tm 31 okt'14 - [Afrika Museum, Berg en Dal](#) – Uit de kast...nu op zaal, voorwerpen uit depot
- voor onbepaalde tijd is het [Koninklijk Museum voor Midden – Afrika](#) in Tervuren tot 2017 **gesloten** wegens renovatie.

Lezingen en cursus-aanbod :

- 27 april'14 - [Afrika Museum Berg&Dal](#) - Slavenschip Leusden, grootste scheepsramp in de Ned. geschiedenis. Henry Strijk leidt de documentaire film hierover in - **14 uur**
- 1 juni'14 - Oosterhout - [Afrika-Mali-Timbouctou](#), lezing door Marchinus Hofkamp bij de **Opening van benefiet-tentoonstelling Afrika-Mali-Timbouctou. 15.00 uur** – met Malinese Live Music door Draman Diarra op de kora en percussie.
Locatie : Mariakerk Wilhelminalaan 63 ,4905 AT te Oosterhout.

Veilingen :

- 28 juni '14 - Würzburg [Zemanek-Münster](#) - tribal art auktion
- online veilingen vinden plaats via [eBay](#), [Galerie Walu / Koller](#), [Catawiki](#) (zelfs wekelijks), terwijl je ook op Marktplaats heel soms wat van je gading kunt vinden. Realiseer je wel, dat het kopen via fotobeelden toch een hachelijke zaak is. Een veilinghuis of handelaar van (enig) aanzien biedt weliswaar meer 'rugdekking', maar een goede eigen beoordeling is eigenlijk alleen mogelijk met 'het object in de hand'.

Beurzen :

- 17 & 18 mei '14 - [The Amsterdam Trail](#) : dit jaar voor de 5e keer. In en rond het Spiegelkwartier zijn in galleries mooie collecties etnografica en Aziatica te zien - 12-18.00 uur.
- 9 tm 14 sept '14 - Parijs, [Parcours des Mondes](#) : zo'n 70 galleries, internationaal, hebben er hun deur open.

Muziek, Dans & Performance :

- 25 mei '14 - Grevenbroich (bij Düsseldorf) - **Afrikamarkt - Schloss Hülchrath**
- 30 mei - 22 juni '14 - Osnabrück, [Afrika Festival](#) met o.a. markt, lezingen, theater, tentoonstelling.
- 31 mei en 1 juni - Osnabrück, [Afrikaanse markt](#)
- 1 juni '14 - Oosterhout - [Afrika-Mali-Timbouctou](#), Malinese muziek (zie Agenda Intern).
- 7 tm 9 juni '14 - Nijmegen [Music Meeting](#) Park Brakkestein, Internat.muziekfestival & markt.
- 28 & 29 juni '14 - Tilburg, [Festival Mundial](#) , wereldmuziek en wereldmarkt.
- 5 & 6 juli '14 - Hertme, [Afrika Festival](#) , muziek en wereldmarkt.
- elke zondag 10-12 uur (m.u.v. juli & augustus) : Leiden [Museum Volkenkunde](#) - **Balinese Gamelan muziek - openbare repetities door de groep Sekar Alit.**

Een expositie / vernissage kan voor de website te allen tijde aangemeld worden. Wil je zeker zijn van tijdige vermelding in 'Footprints', dan dien je dit 6 weken tevoren bij ons op te geven.

18 mei 2014 - Huisbezoek

Toelichting door de Gastheer : "De collectie bestaat uit meer dan 1000 armbanden van koper of brons en sporadisch witte metalen of ijzer, enkelbanden en beenbanden uit West Afrika en Congo met een enkel uitstapje naar bijvoorbeeld Ethiopië en Soedan. Kleine armbanden en beenbanden die al door baby's en kleine kinderen werden gedragen om bijvoorbeeld het kwaad af te wenden maken eveneens deel uit van de collectie. Vele banden werden als vorm van primitief geld/betaalmiddel gebruikt. De grenzen waar de banden die als sieraad werden gebruikt en tevens als betaald of waardemiddel golden overgingen naar puur decoratieve waardemiddelen is moeilijk te trekken maar uiteindelijk zijn er ook vele vormen van waardemiddelen die niet meer als sieraad dienst deden. Voor zover ze bestaan uit koper of brons behoren ze tot mijn verzamelgebied. Natuurlijk maak ik ook uitstapjes naar andersoortige voorwerpen die mij aanspreken zoals ijzeren dierfiguren van de Lobi en Bambara en de kleine houten trapjes van de Dogon. Bij het huisbezoek zal ik een presentatie geven aan de hand van voorwerpen met beeldmateriaal dat veelal ontleent is aan oude zwart/wit prentbriefkaarten uit het begin van de 20e eeuw.

Gastheer".

Een ieder die zich opgegeven heeft krijgt tijdig het adres toegezonden.

Programma van het Huisbezoek :

10.30 uur – Ontvangst .

11.00 uur – **Voordracht** met lichtbeelden en voorwerpen door onze gastheer – plus alle gelegenheid tot het stellen van vragen, opmerkingen, discussie.

12.30 uur – Lunch.

Na de lunch alle gelegenheid om rondgeleid te worden **in de collectie** en rond te kijken.

Websels :

Inleiding :

1- Naar aanleiding van de ijzeren **Dogon**-staf op de voorplaat van ons tijdschrift van maart kwam ik onderstaand boek van **Armand Duchateau** uit november vorig jaar tegen. Omdat dit onderwerp niet veel specifieke literatuur kent; behalve André Blandins "Fer Noir" en het recente boek van Frank Eerhart "The power of iron in Africa", presenteer ik het hier als Websel.

2- Dat de Lobi al vroeg in de vorige eeuw in de belangstelling stonden van het westen, geeft het kloeke boek van **Henri Labouret** uit 1931 aan dat per pagina te lezen is met onderstaande hyperlink.

3- Tot slot een site van het museum in Tervuren over Mintadi grafbeelden, die niet zeer oud zijn, maar die mij door hun strakke vormgeving aanspreken.

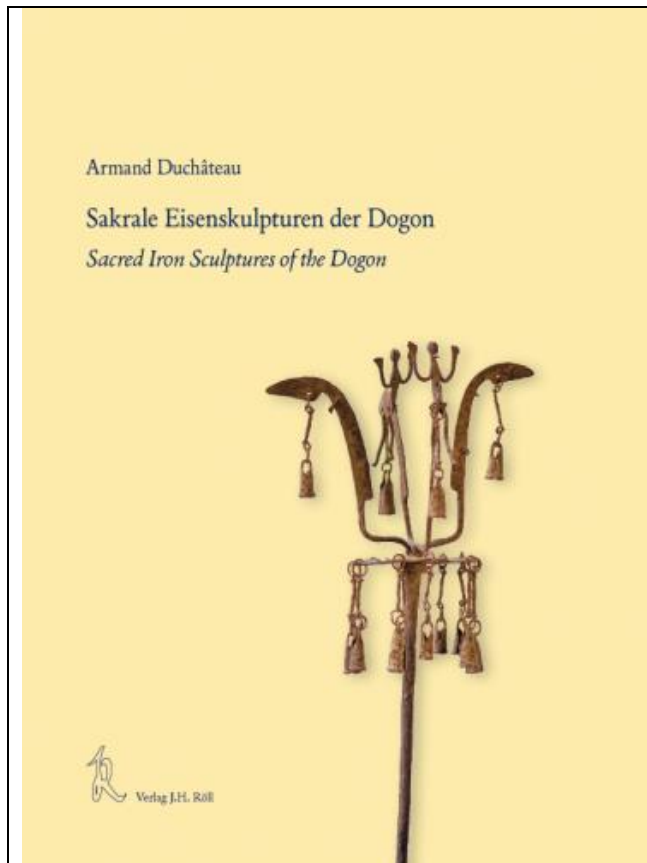
Reacties, aanvullingen, commentaar of ideeën voor de rubriek WEBSELS graag naar André Smit ;
< webselsfootprints@xs4all.nl >

1- Webssel - DOGON

Duchateau, Armand - "Sakrale Eisenskulpturen der Dogon" / Sacred Iron Sculptures of the Dogon
Hardcover, 192 Seiten, 20 x 27 cm, über 150 Farbabb., zweisprachig: Deutsch und Englisch

Diese Publikation ist die einzige, die sich ausschließlich einem wichtigen, jedoch bisher vernachlässigten Teilbereich der Dogon-Kunst widmet: den sakralen Eisenskulpturen. Die überragenden Holzsulpturen der Dogon haben diesen Aspekt ihrer Kunst nicht nur überstrahlt, sondern nahezu verdrängt. In vielen Ausstellungen über die Kunst der Dogon kamen Eisenskulpturen allenfalls am Rande vor. Das vorliegende Buch bietet nun eine Einführung in diese noch wenig bekannte Welt der afrikanischen Eisenkunst.

ISBN 978-3-89754-400-0 98,00 EUR

2- Webssel - LOBI

Labouret, Henri, 1878 – "Les tribus du rameau Lobi"

Publication Info: Paris : Institut d'ethnologie, 1931.

Volledige weergave van de tekst (meer dan 500 pagina's informatie over de Lobi)

Daarna nog 31 platen meestijds met meerdere matige foto's en enkele mooie platen met voorwerpen zoals de hier afgebeelde oorsieringen

<http://quod.lib.umich.edu/g/genpub/AHD1114.0001.001?rgn=full+text;view=toc;q1=labouret>

3- WEBSEL - Stenen grafbeelden uit Neder-Congo uit de collectie van museum Tervuren

De etnografische collectie van het KMMA bevat een 120-tal beelden die in het gebied van de benedenloop van de Congostroom op de graven van belangrijke overledenen werden geplaatst. Ze worden mintadi genoemd, een term die verwijst naar de zachte steen waaruit ze zijn gemaakt. De meeste beantwoorden aan een beperkt aantal types die symbolische voorstellingen zijn van de eigenschappen waarmee chefs, notabelen en handelaars graag werden geassocieerd. Het zijn dus geen natuurgetrouwe 'portretten' maar eerder weerspiegelingen van de manier waarop hun opdrachtgevers in de herinnering verder wilden leven.

Een opmerkelijk aantal werd in de jaren 1950 verzameld door de amateur-etnoloog Robert Verly, die veronderstelde dat ze deel uitmaakten van een eeuwenoude traditie. Verder onderzoek heeft echter uitgewezen dat hun productie ruwweg te dateren valt tussen 1850 en 1930. Deze periode valt samen met de ontwikkeling van een bloeiende handel in het mondingsgebied van de Congostroom. Chefs en handelaars genoten een groot aanzien dankzij de diverse Europese producten die ze verwierven in ruil voor palmnoten en ivoor. Ze stelden zichzelf graag voor als autoritaire bezitters van slaven, maar ook als 'mannen van hun tijd' die zich nieuwe vaardigheden eigen maakten, zoals lezen.

Mboma-grafbeeld

Het Niet-Herkende-Object - 1:

onbekend stafje –h38

26-04-2014

Reacties sturen naar < gienusart@gmail.com >

Dit stafje kocht ik in 1998 in het winkeltje van Hans Smit aan de Nieuwe Binnenweg te Rotterdam. Hans (hij leeft niet meer) kocht al wat hij mooi vond en oud was, én uit alle windstreken. Van dit stafje wist hij alleen, dat het 'uit Afrika' zou komen. Ik had er een goed gevoel bij. Bovenaan een cilindrische steel zitten twee kopjes boven elkaar, waarvan de onderste een 'Janus' is. Het vertoont een zwarte rookpatina en wát beschadiging in de steel. Het meest opvallend vind ik de kuif met diepe scheiding in het haar van het bovenste kopje, dat zó opvallend is, dat het vinden van de oorsprong van dit stafje toch niet al te moeilijk zou moeten zijn – dacht ik. Maar dit is mij echter nooit gelukt. Zo'n imposante kuif met scheiding ken ik bijvoorbeeld bij de Tutsi, maar van hen ken ik geen beeldsnijwerk. De Baule maken opvallende kapsels, soms met diepe scheiding, maar fijner en in een andere stijl. Verder vallen op in het gelaat, de omrande ogen (in anti-mongoloïde stand), de wenkbrauwen, en de schouders van het bovenste kopje, die als een halo rond de onderste kopjes staat. Ik kom niet verder in deze zoektocht. **Wie wél?** Kom graag met je reactie, Marchinus Hofkamp

Het niet-herkende object – 2 (herhaling, met aanvullende tekst)

Janus-masker, uit India – h 49 cm

13-01-2014

We hebben dit masker een paar jaar geleden van een particulier gekocht die het enkele jaren in bezit had. Het zou mogelijk uit India zou komen. Mocht iemand dit masker herkennen en er iets meer over kunnen vertellen, bijvoorbeeld waar het vandaan komt en waar het voor diende, dan horen we het graag. Met vriendelijke groet,

Chan & Dirk

04-04-2014

Op verzoek van de redactie noemt Wim Kamphuis over dit masker : "Natuurlijk heb ik gezocht naar gegevens over bedoeld januskop-masker. Volgens mij is het (zeker) Indiaas, mogelijk Narasimha (de vierde incarnatie van Lord Vishnu - ik lees dit in een boek over Indiase maskers met reproducties). Of en hoe dit masker gedragen is, is mij niet bekend. Mijn interesse in tribale kunst is vooral gericht op de Himalaya en India, maar expert wil ik me zeker niet noemen. In het Tropenmuseum is wél expertise op dit gebied".

***Redactie:** Dank je wel voor deze reactie, Wim. Je hebt ons dichter bij het doel gebracht, al is dit dan nog niet helemaal bereikt. Dit masker heeft nu 3 maanden op onze website gestaan, en schuift daarmee op naar onder. Wie weet meldt iemand nóg een reactie? of volgen Chan & Dirk de suggestie van Wim?*

[Verslag van Ruilbeurs op 6 april – Een waarachtig Feestje !](#)

Al vroeg in haar nog jonge bestaan werd binnen de vereniging de behoefte gevoeld om onderling stukken te kunnen ruilen. Zondag 6 april vond om die reden de eerste ruilbeurs van de “werkgroep tribale kunst en cultuur” plaats in het theaterzaaltje van de Short Stay Facility in Dordrecht. Goed bereikbaar met de auto, gezegend met gratis parkeergelegenheid en in de zaal een goede gelegenheid om wat te eten en te drinken tegen een vriendelijke prijs.

Deze eerste editie bleken er 22 deelnemers te zijn die samen 30 tafels en twee plekken op het podium in gebruik namen. De inhoud van onze nieuwsbrief en tijdschrift deden al vermoeden dat Afrika voor veel leden het interessegebied is en dat zag je inderdaad terug deze dag. Veel kunst uit dit continent, maar ook Nieuw Guinea en Indonesië waren vertegenwoordigd. Ook een stand met boeddhistische kunst (*en een met moderne kunst in relatie met tribale kunst – een combinatie die zich in meerdere huiskamers goed voegt : cursief redactie*). De verschillende invalshoeken van verzamelaars kwamen ook mooi naar voren doordat de een zich meer toelegt op een bepaalde stam of gebied, terwijl een ander zich zelfs niet tot een heel continent wil beperken. De reden om zaken aan te bieden was duidelijk ook divers. Dat varieerde van het uitdunnen van de collectie wegens kleiner wonen tot de verkoop van dubbele stukken, het afstoten wat niet meer zo past in de verzameling of een min of meer zakelijke aanpak, het was allemaal aanwezig.

In een ontspannen sfeer konden leden gelijkgestemden ontmoeten en hun passie delen. Hier werden onderhandelingen eerder met de appeltaart dan met het mes op tafel gevoerd en speelden prijzen meestal niet de hoofdrol. Zo liet onze 'grand old lady' prachtig zien hoe het bij een aankoop vaak vooral om emotie gaat door een half uur met een stafje in de hand door de zaal te lopen. Dit om te bepalen of het goed voelde voor zij tot aankoop over ging.

Dit was een dag waarin bekenden elkaar troffen en er veel nieuwe contacten werden gelegd. Een dag ook waarin kennis werd gedeeld en objecten van eigenaar wisselden. Er waren ook veel bezoekers die gewoon voor de gezelligheid kwamen, en om te zien of er misschien toch ook iets van hun gading was. En natuurlijk waren er meerderen die noemden 'nog even de kat uit de boom gekeken te hebben' maar een volgende keer zeker deel te willen nemen. Gelukkig zal bij een volgende gelegenheid ook voor hen ruimte genoeg zijn. Al met al veel tevreden kijkende en geanimeerd pratende groepjes mensen. Als dat iets duidelijk maakt, dan is het dat dit evenement een vaste plek verdient op onze jaargenda.

Roeland Hoekstra

Méer Foto's van de Ruilbeurs staan op de '**Leden-pagina's**' van onze website.

Galeriehouders kunnen een expositie / vernissage te allen tijde aanmelden voor publicatie op onze website. Wil je echter zeker zijn van tijdige vermelding in 'Footprints', dan dien je dit uiterlijk 6 weken tevoren bij ons op te geven.

Mocht je geen belangstelling hebben voor de activiteiten van de Werkgroep Tribale Kunst en Cultuur, meld dat dan graag bij < gienusart@gmail.com > zodat we je kunnen uitschrijven uit ons bestand.